

Gorenjski

GLAS

GLASILO OKRAJNEGA ODBORA OF KRANJ

Leto I. — Štev. 4

Kranj, 25. novembra 1948

Cena din 2.—

Pred velikim praznikom

29. novembra bomo tudi v kranjskem okraju proslavili kot naš največji praznik delovnega ljudstva, ki je v naši ljudski demokratični revoluciji prekinilo s starim in prešlo k novemu. 29. november je naš dvojni praznik: obletnica ustanovitve republike 1. 1943. na II. zasedanju AVNOJ-a in obletnica njene formalne proglasitve 1. 1945.

Pomen sklepov II. zasedanja AVNOJ-a je v tem, da so kot rezultat vsesplošnega upora delovnega ljudstva proti okupatorju in domačim izdajalcem, postaviti trdne temelje za močno Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo. Oblast je s tem prešla v roke delovnega ljudstva, ki je v dveh letih borbe do zasedanja AVNOJ-a že popolnoma uvidelo korumpiranost stare jugoslovanske politične klike. Ni slučaj, da so hoteli okupatorji v kranjskem okraju prav pred II. zasedanjem AVNOJ-a, še bolj pa po njem, še temeljiteje in docela odkrito sodelovati z domačimi izdajalci, bivšimi eksponenti klerikalnega kapitala. Sovražnik ni podcenjeval sklepov II. zasedanja AVNOJ-a. Po tem času zasledimo značilen pojav združevanja reakcionarjev vseh barv in narodnosti, ki so odkrito nastopili kot hlapci nemškega okupatorja in zato še bolj izgubljali vsakršno zaslonbo pri ljudstvu. Značilno je, da je naša varnostna služba na Gorenjskem odkrila v tem času gestapovsko četniške organizacije, ki so hotele rušiti naše osvobodilno gibanje z ubijanjem in izdajanjem aktivistov NO gibanja. S takim stališčem je reakcija dokončno zgubila sleherno zaslonbo med ljudstvom. Narodnoosvobodilna borba se je bolj razplamtela ter dobivala vedno bolj značaj ljudske revolucije. Le s tako revolucijo, v kateri so sodelovale široke ljudske množice pod vodstvom KPJ, je bilo možno doseči končno zmago, le s tako revolucijo in njenimi neposrednimi uspehi je uspelo dosežati novi Jugoslaviji nove zmage v nadaljevanju te revolucije.

II. Kongres KPS je prinesel točne zaključke o pravilnosti te revolucije v Sloveniji ter nakazal pot za nadaljnjo etapo borbe za socializem, ki jo moramo smatrati kot nujno nadaljevanje poti, uspehov med NOB katere krona je bila proglasitev FLRJ 29. novembra 1945.

Delovne zmage naših kolektivov

KOLEKTIV „TEKSTILINDUSA“ V KRANJU IZPOLNIL LETNI PLAN

Delovni kolektiv tovarne bombažnih izdelkov in tkanin „Tekstilindus“ v Kranju je 18. novembra ob 11. uri dopoldne izpolnil letni plan, kar je ravno 42 dni pred rokom. Delovna zmaga „Tekstilindusa“ je izvojevana po zadanih individualnih obvezah, ki so realizirane skozi njihov notranji plan.

TOVARNA „STANDARD“ IZPOLNILA SVOJ LETNI PLAN

Tovarna „Standard“ je 18. novembra ob 10. uri dopoldne izpolnila svoj letni plan. S tem je po besedah, ki jih je izrekel direktor tovarne tov. Bračič Danilo na slavnostni proslavi te delovne zmage 19. t. m. „Kolektiv „Standarda“ je po zaslugi svoje ideološke graditve — resničnega spoznavanja socializma, 42 dni pred rokom izpolnil plan kot zmagovalec II. leta Titove petletke. Ovrgli so vse nepravilnosti obtožb Informbiroa in dokazali ostalim bratским partijam, da jugoslovanski narodi ne sprejemajo nesramnih laži in klevet na račun svojega v borbi prekaljenega in utrjenega CK KPJ pod vodstvom maršala Tita.“

DELOVNI KOLEKTIV „ISKRE“ IZDELAL PRVIH 10 KINOPROJEKTORJEV DOMAČE PROIZVODNJE

Delavci in mojstri tovarne „Iskre“ v Kranju so v času II. kongresa že do 11. novembra izdelali dva nova kinoprojektorja, s katerima so v Ljubljani vrteli naš prvi domači umetniški film: „Na svoji zemlji“. V tekmovanju v dneh zasedanja II. kongresa KPS pa so predčasno izdelali še ostalih 8 novih kinoprojektorjev iz prve serije domače proizvodnje. Te dni jih bodo že razposlali za uporabo. Delavci in strokovnjaki so delali v izmenah noč in dan, tako da je bila ta serija kinoprojektorjev na zadnji dan kongresa dokončana. Tako je delovni kolektiv izpolnil nalogo, ki si jo je zadal v počastitev naše Partije.

DELOVNI KOLEKTIV TOVARNE FINEGA POHIŠTVA V TRŽIČU Z NOVIM ELANOM PRESEGA LETNI PLAN

Dne 6. novembra t. l. je delovni kolektiv tovarne finega pohištva v Trziču proslavil dosego letnega plana. Veselo razpoloženje vsakega posameznika je izražalo ponos ob doseženih uspehih v produkciji. Vsaj v začetku leta je bilo marsikomu nerazumljivo povišanje proizvodnega plana v primeri s planom prejšnjega

leta. Tesna povezava in sodelovanje vodstva uprave s sindikalno podružnico v podjetju in z mladinskim aktivom je vplivala na uspehe delovnega kolektiva. Tekmovanja na vseh sektorjih dela in dosledno izpolnjevanje delovnih obvez, ki so bile sprejete v čast V. kongresu KPJ, I. kongresu ESZDN, II. kongresu KPS, skupnemu kongresu SKOJ-a in LMJ, vse to je pripomoglo k uresničenju plana. Izpolnjevanje akordov je pospešilo vsestransko prizadevanje posameznikov za najširše sodelovanje celotnega delovnega kolektiva. V odločilni meri je k uspehu pripomogla mehanizacija v podjetju.

O nekaterih problemih trgovine in preskrbe okraja Kranj v gospodarskem letu 1948-49

Preskrba prebivalstva je v tekočem in prihodnjem letu vsekakor ena prvih stvari, ki jih moramo obravnavati v vsej potrebni širini in tudi pojasniti, kakšne so možnosti in pogoji oskrbovanja v okraju in kaj je potrebno storiti, da bo delo na tem sektorju pravilno potekalo in se v potrebni meri tudi izboljšalo.

Omejili se bomo predvsem na nekatere osnovne probleme v trgovini in preskrbi in sicer na tiste, ki so trenutno najbolj pereči, ter jih bo s podporo vseh merodajnih faktorjev in široko aktivizacijo potrebno tudi najhitreje in z vso doslednostjo reševati.

Danes so v pogledu trgovine in preskrbe stvari popolnoma jasno postavljene. Teoretičnih in kakršnih koli nejasnosti ni, v kolikor pa še obstajajo, nastopajo le še kot subjektivni faktor tam, kjer se posamezniki ali niso mogli, ali pa niso hoteli potruditi, da bi jih v sebi razčistili. Če probleme gledamo s takega vidika, potem brez dvoma obstajajo pogoji za njihovo uspešno rešitev in ni bojazni, da bomo pri nas v katerem koli pogledu obstali na pol poti.

Kot prvo in osnovno vprašanje, ki ga moramo obravnavati z ozirom na njegov izredno važen razrednopolitičen značaj, z ozirom na potrebo zagotovitve redne preskrbe in s tem uspešnega izvajanja petletnega plana, je vprašanje odkupov kmečkih pridelkov. Naša politika odkupov je politika naše Partije in države do našega kmeta. In vendar se je kljub temu prav na tem področju ogromno grešilo, bodisi zaradi nepravilnega izvajanja te politike in nepoznavanje njene vsebine, bodisi zaradi popuščanja pred odporom, na katerega se je nalezlo pri njenem izvajanju zgolj iz razlogov, ki so jih narekovala organizacijske hibe našega odkupnega aparata. Mnogo premajhna aktivnost, pomanjkanje širokega množičnega sodelovanja — in zaradi tega marsikje kapitulacija posameznikov pred kapitalisti na vasi, so bili skoro trajni pojavi pri izvajanju odkupnih akcij. Manjkalo je širine, doslednosti in tudi ostrine nasproti špekulantom in to so bile osnovne pomanjkljivosti, ki jih bomo morali v bodoče v celoti odpraviti.

Razumljivo in logično je, da so te pomanjkljivosti našle svoj odraz zlasti v preskrbi. Naš odkupni aparat čisto ni znal izvesti velikih nalog, ki so se predenj postavile le zaradi tega, ker ni našel v zadostni meri opore v naših

VSEBINA 4 ŠTEVILKE ČASOPISA: Pred velikim praznikom — Delovne zmage naših kolektivov — O nekaterih problemih trgovine in preskrbe v letu 1948/49 — Revolucionarje in bolje rešujemo stanovanjsko vprašanje — O združnih domovih — A. Brovc: Zgodovina KP v Kranju — Naši bralci nam pišejo — Kulturne vesti — Fizkultura — Šah — Podlistek — Važni zapiski na robu — Objave in drugo

Po posredovanju Ministrstva za gozdarstvo in lesno industrijo LRS je prejelo podjetje v tekočem letu več strojev iz inozemstva, ki predstavljajo neprecenljivo vrednost in pomenijo znižanje proizvodnih stroškov.

V priznanje posameznikov, ki so največ doprinesli k delovnim uspehom v tem letu, so bile ob proslavi dosega plana razdeljene denarne nagrade. Minister tovariš Fajfar Tone je podelil delovnemu kolektivu nagrado din 10.000 za predčasno izvršeno delo delovnih sob Ministrstva za gozdarstvo in lesno industrijo LRS. Delovni kolektiv je z novim delovnim elanom sprejel obvezo, da bo v teku tega leta presegel letni plan za 30%.

organizacijah in ljudskih odborih. Do danes naše zadržne organizacije niso izvedle svojih nalog mnogokrat zato, ker je odpovedala pomoč tam, kjer bi jo moralo biti največ. Često pa tudi druga sama ni izpolnila naloge zato, ker so jo vodili tisti ljudje, ki bi morali sami izvesti svoje dolžnosti, a jih niso.

To je eden izmed vzrokov, ki so vse do danes preprečevali boljše oskrbovanje mest in industrijskih središč s krompirjem, mlekom, mesom, sadjem itd. Ne glede na to, ali je bila letos ali lansko leto boljša letina, bilo jo je vsekakor toliko, da bi ob pravilnem razumevanju pri naših gospodarsko močnih kmetih lahko preskrbeli vsaj v skromni meri vso veliko množico delavcev in njihovih družin.

Kaj smo dosegli do danes in kaj je še treba storiti? Odkupne plane smo dosegli takole:

Krompir 88%, žito 98%, živina 80%, mleko 78%, volna 62%, jajca 20%, sadje 80%.

Ti rezultati nikakor niso zadovoljivi in zato v marsičem tudi ni preskrba zadovoljiva. Upoštevati je treba, da v navedenih številkah niso vključeni izostanki oddaj tistih kmetov, ki bi jih gotovo zmogli. Posamezne uspehe lahko sicer že smatramo kot pozitivne, seveda na račun malih in srednjih kmetov, ki dajo iz svojega gospodarstva vse, kar je mogoče in s tem omogočijo uspeh odkupne akcije, ki pa je seveda v takem slučaju samo relativen.

Proti takim pojavom je potrebna poostrežen nastop, ker so takšna mnenja o izpolnitvi planov in obvez napačna. Kakor morajo delavci v tovarni izpolnjevati plan po asortimentu, kvaliteti, vrednosti itd., tako bo potreba pri izvedbi odkupnih planov upoštevati, da je plan izpolnjen šele takrat, kadar izpolnijo svojo obvezo brezpogojno vsi 100%, ne pa nekdo 200%, a drugi 20%. Takšna borba za plan odkupov in s tem borba za izpolnitev plana preskrbe stoji pred nami še v letu 1948. Kadri naše nove trgovine so ga dolžni izvesti, ljudski odbori, množične organizacije in vsi delovni ljudje pa jim morajo pri tem dati vso podporo in pomoč v večji meri kot do danes.

Pri oddaji krompirja so se v posebni luči pokazale vse omenjene napake, brž ko so bile pri velikih kmetih ugotovljene še znatne količine krompirja, se je izgubilo mišljenje, da krompirja letos sploh ni mogoče oddajati v mejah

O problemih trgovine in preskrbe

(Nadaljevanje s prve strani)
prvotnih planov. Brž pa smo naleteli na drug glas, da krompirja naslednje leto ne bo. Toda to ne drži. Kjer veljaki letos niso imeli namena oddati svojih presežkov, jih tudi drugo leto ne bodo hoteli prodati državi. Zato bomo od teh zahtevali dosledno izpolnitev obveznosti in sicer do kilograma, pa čeprav bi se ponekod primerilo, da bi moral tak človek poizkusiti, kako je mogoče gospodinjiti z manjšo količino krompirja, kot jo je bil vajen v svojem življenju.

Tak način izterjatve bo tudi omogočil, da bo sleherni potrošnik prejel vsaj tisto minimalno količino krompirja, ki mu pripada.

Drugi osnovni problemi preskrbe v gospodarskem letu 1948/49 so v zvezi z zgoraj opisanim. So pa še vprašanja preskrbe s kurivom, obutvijo, raznim drugim industrijskim blagom ter vprašanje preskrbe pasivnih okolišev z živili. Tudi vprašanja nadaljnje utrditve sistema vezanih cen, preskrbe prebivalstva z artikli prehrane iz lokalnih virov, rednega razdeljevanja blaga, razširitve trgovinske mreže itd. so važna.

Uspehi, doseženi na teh področjih trgovine, so vsekakor precejšnji, vendar še vedno odločno nezadovoljivi.

Preskrba se je v letu 1948, v primeri z letom 1947, izboljšala zaradi vpeljave sistema vezane trgovine, katere temelj je predvsem povečanje proizvodnje industrijskih izdelkov. Preskrba s sladkorjem je boljša za 80%, z maščobami za 60%, z mlekom za 60%, s sadjem za 63%, z mesom za 10%, z moko za 9% itd.

To so rezultati, ki izpodbijajo trditve nekaterih nepošteno ali slabo mislečih ljudi, da je preskrba vsako leto slabša. No če bi se naša politika odkupov izvajala povsod in dosledneje, o čemer smo govorili, bi bili rezultati še vse bolj zadovoljivi. Posebno pa bi bilo to lahko pri artiklih, katerih imamo na razpolago v precejšnji meri in bi jih ob boljšem delu našega odkupnega in prodajnega aparata v veliko večji meri lahko nudili prebivalstvu. Tudi v tem pogledu smo največje naleteli na slične napake, kot smo jih že navajali, le da smo takrat, ko smo odkupovali n. pr. povrtine in sadje, naleteli manj na razumevanje pridelovalcev kot pa na nerazumevanje in nezadostno sposobnost naših odkupnih in prodajnih podjetij, kar bo potrebno v bodočem letu korenito odpraviti.

Obilna letina v okraju je na primer dovoljevala znaten odkup jabolk in precejšnjo zadovoljitev potreb prebivalstva. Imamo pa primere, da so se zaradi premajhnega in nepravčasnega posega v odkup naše zadrage ponekod zadovoljile s smešno majhnimi količinami in da so se zato jabolka prekuhala v žganje, ali pa tiče v kletih in čakajo višje cene in uspešnejšega dela našega trgovinskega aparata. Podobno je z nekaterimi drugimi pridelki.

Zaradi takih in sličnih grobih pomanjkljivosti marsičesa nimamo, kar bi lahko imeli in smo zato odvisni od uvoza iz drugih okrajev, ki pa imajo seveda tudi svoje obveze.

Ko pa ugotovljamo te napake, je treba poudariti predvsem dejstvo, da so naše kmetijske zadrage za izvršitev nalog prejele vse premalo podpore od tistih podjetij, ki so jih imele naloge oskrbeti. Industrijski magazini in nekatera druga podjetja bi se morali zavedati, da je kader v zadrugah mlad in da so se prav letos stavile predenj ogromne naloge, ki jim ni bil vedno kos. Zato bi mu morala podjetja nuditi polno pomoč pri odkupu in bi s tem v veliki meri koristila predvsem svojim odjemalcem, ki so jih dolžni oskrbovati. V enaki meri velja to za mnoge upravne odbore KZ, ki za odkup sadja in povrtine niso pokazali razumevanja in so bili tako sodgovorni za slabo delo svojih nameščencev.

Posebno pereča je trenutno preskrba s kurivom. Rezultati, doseženi na tem področju, so do danes dokaj skromni. Ta problem je vsekakor mogoče zadovoljivo rešiti, vendar pa ne z omenjenimi količinami premoga, katerega bomo prejeli, temveč predvsem s široko akcijo, ki so jo nekateri uprave podjetij in sind. podružnic že začele izvajati. Na drugi strani pa vidimo, da posamezna podjetja za to stvar niso pokazala zanimanja, čeprav jih je Okrajni sind. svet že večkrat na to opozoril. Ni mogoče pričakovati, da bi se ogromne potrebe po kurivu, ki gredo

Revolucionarnejše in boljše rešujemo stanovanjsko vprašanje v Kranju.

Na podlagi statističnega popisa je razvidno, da je v zadnjih desetih letih Kranj med vsemi mesti v Jugoslaviji doživel največji porast prebivalstva. Brez dvoma nas bodo nekatera mesta sedaj prekosila, ker bodo zaradi novih industrijskih podjetij in kombinatov rasla hitreje. Kljub temu pa je naraščanje prebivalstva v Kranju nadalje močno, saj se gradnja in povečanje industrijskih podjetij nadaljuje, pričela pa se je tudi gradnja kombinata usnja.

Mestni stanovanjski urad ima vloženih nad tisoč prošelj za stanovanje, da ne štejemo velikih potreb po novih internatih za industrijske in druge šole. V koliko smo letos rešili stanovanjsko stisko? Zelo slabo! Samo 0,5% prosilcev je dobilo stanovanja v novih stavbah. Novi bloki na Zlatem polju, ki bodo imeli preko 140 družinskih stanovanj in preko 85 samskih sob so ostali nedovršeni, deloma zaradi pomanjkanja delovne sile, deloma zaradi pomanjkanja materiala za instalacije in drugega. Ker bo prihodnje leto v republiškem planu gradenj poudarek na stanovanjskih objektih, smo prepričani, da bodo bloki končno le izgotovljeni. S tem bomo rešili le 15% problema. Lahko pa trdimo, da bo še nadalje obstajala stanovanjska stiska. K potrebam po stanovanjih se pridružujejo še potrebe po novih internatih za „Iskro“ in tovarno „Sava“, po povečanju prostorov za urade, ustanove in šole (okrajni LO, sodišča, gimnazija, okrajni magazin, Narodna banka itd.). Potreba po stanovanjskih zgradbah in objektih družbenega standarda bo vedno večja. To še zlasti zaradi tega, ker mora petletni plan omogočiti znaten in stalen dvig standarda delovnih ljudi in zaradi neprestanega dotoka delavcev v industrijo. Po drugi strani pa moramo upoštevati:

1. Gradnje blokov sedanjih tipov napreduje prepočasno. Treba bi najti niz dodatnih rešitev. Te rešitve so nekatera mesta že uspešno načela in mi se moramo vsekakor ob tem utiti.

Kot prvo je omeniti dovršitev mansardnih stanovanj in nedograjenih hiš. Zanje je treba najmanj sredstev in materiala. S tem bi pridobili približno 130 stanovanj, večinoma v manjših privatnih hišah.

Drugo je dozidava posameznih stavb za eno ali več nadstropij. Te gradnje se močno uveljavljajo zlasti v Ljubljani in so v primeri z novogradnjami izredno poceni, saj so prihranjeni streha in temelji ter kletna kanalizacijska in vodovodna mreža. Z njimi je mogoče doseči lepe arhitektonske učinke in popraviti lice ulic in trgov. Seveda je treba upoštevati pri tem številne okolnosti: regulacijski plan mesta, solidnost stavbe, okolice itd. V Kranju imamo v tem pogledu številne možnosti. Obe Mayerjevi hiši na glavnem trgu, ki sta enonadstropni, bi obnovljeni zelo prispevali k lepšemu licu mesta. Okrajni magazin rabi prostore za svoje urade; dvigne naj svojo stavbo, kar bo zelo lepo učinkovalo poleg petnadstropnega hotela. Isto bi dosegli pri hotelu Jelen, pri Stari pošti in bivši Andrašičevi hiši na križišču. Tudi stavba okrajnega sodišča je samo enonadstropna, prav tako Gorenjska tiskarna. Možna je dalje nadzidava gimnazije in okrajnega LO, delavnice Toplovoda, Mladinskega doma, stavbe cestnega odbora in še niz drugih objektov. V letošnjem letu okrajno in mestno gradbeno podjetje, dasi se zelo prizadevata, nista izgradila no-

benih novih objektov. Pri takih delih bi se zelo lepo uveljavili. Tako zazidana površina bi bila precej obsežna, bila bi znatno večja kot pri novogradnjah na Zlatem polju. Delovne sile bi za tako delo rabili polovico manj. Treba pa bi bilo, da se tako gradbeno podjetje specializira in si izdela potrebne odre in priprave.

Tretja možnost je poraba novih tipov stavb in novih načinov gradenj. V tej smeri zelo aktivno deluje ministrstvo za gradnje, ki bo tudi izdalo potrebna navodila in načrte.

Pri gradnji je mogoče poenostaviti in prihraniti. Treba je izdelati prozorno in lahko opeko, ki propušta manj toplote. Zid iz take opeke bo lahko za 30% tanjši. Dalje je treba uporabiti mnogo enostavnejše in lažje konstrukcije za stropne. Zato je treba stanovanje graditi tako, da bo družinska soba in kuhinja s pomožnimi prostori (kopalnica, stranišče) v pritličju, spalnice pa v prvem nadstropju. Tako bi imela družina vtis, da je v lastni hiši. Tanek strop zaradi ropota ne bi motil, ker bo

to v istem stanovanju. Velika prednost bi bila v tem, da se instalacije zelo poenostavijo, ker so kljub temu, da je hiša enonadstropna, cevovodi samo v pritličju. Ker se hiša gradi v obliki bloka, je samo 1 stena v stanovanju zunanja, ostale pa vse notranje. Oblika takih stavb bi bila prav okusna, uredivost stanovanja bi pa nudila vso udobnost, dasi bi bila površina manjša, kot pa v dosedanjih blokih. Te stavbe bi zaradi enostavnejše gradnje ne bile podkletene; vprašanje kleti, drvarnice in pralnice bi se rešilo na drug način. Seveda s tem ni rečeno, da sedanji bloki niso primerni. Nujno jih je treba uporabljati v mestih in novih centrih še nadalje. Predlagani tip stavbe le poenostavlja gradnjo in pomeni za naše razmere prehod k hitrejši graditvi.

2. Vprašanje gradbenega materiala tudi prihodnje leto še ne bo rešeno. To velja zlasti za material, ki je potreben za dokončno izdelavo (cevi, sanitetni predmeti, šipe, štedilniki itd., opeka, les, strešniki, cement).

(Nadaljevanje sledi)

Pohitimo z vplačevanjem ljudskega vplačila

V letošnjem letu je naša ljudska oblast razpisala ljudsko posojilo. Razpisala ga je zato, da bi dvignila naše gospodarstvo in kmetijstvo čim višje, da bi dosegli čim večjo proizvodnjo ter s tem zadovoljili lastne potrebe. Ljudsko posojilo ima tudi namen pokazati, kakšna je pripravljenost državljanov za izgradnjo domovine. Naši delavci in nameščenci ter delovni kmetje so stvar razumeli. Ljudsko posojilo je bilo z uspehom zaključeno. S tem denarjem delamo pri nas nove tovarne, iz tega denarja so se delile tudi investicije za izboljšanje življenjskega standarda našega prebivalstva, v veliki meri pa tudi za izboljšanje kmetijstva. Vsega posojila je bilo 3 in pol milijarde, kar je razmeroma malo v primeri z našo gospodarsko močjo in z zveznim proračunom, vendar ima velik pomen v našem denarnem obtoku in zato tudi daje velike ugodnosti podjetnikom v obrestih in dobitkih.

V našem okraju smo v času, ko smo podpisovali ljudsko posojilo, šli od hiše do hiše ter razložili vsakomur posebej namen posojila in njegove ugodnosti. Ko pa danes pregledujemo stanje tega ljudskega posojila, za katero so se posamezniki obvezali, da ga bodo vplačali v obrokih, ugotovljamo, zopet, da se obrokov držijo le zavedni ljudje: delavci in nameščenci in delovni kmetje, da pa je veliko kmetov, ki so se sicer zavezali, da bodo vplačali v obrokih, pa se obrokov ne držijo.

Takih kmetov je v našem okraju precej. Naj navedemo nekaj KLO, v katerih so večji zaostanki. V Zg. Brnikih so kmetje, ki niso majhni in imajo veliko možnosti za prodajo

svojih pridelkov, pa niso vplačali obrokov ljudskega posojila — dolgujejo din 67.550, oni menijo, da je dovolj, da so napravili obljubo. S tem dokazujejo, da nočejo sodelovati z ljudsko oblastjo.

KLO Češnjica dolguje na ljudskem posojilu din 49.400. Tajnik KLO-ja je tam zaradi svoje ženitve opustil vsako delo in ni opozoril OF odbore na ljudsko posojilo.

Znano je, da v krajevem LO Duplje mnogo govorijo o velikem delu, nimajo pa časa, da bi opozorili vpisnike, da je pri njih še din 37.000 dolga.

V KLO Gorice in Golniku dolgujejo celo din 66.000 ljudskega posojila, kar je ponoven dokaz nedelavnosti v njihovem KLO-ju. Največja krivda leži na tajniku KLO-ja, ker glede tega ni opozoril organizacij, če že sam nima časa. Njega je navadno treba dvakrat pozvati, da izvrši delo!

KLO Poljane dolguje še din 30.000, KLO Šenčur din 29.000, KLO Trata—kolodvor din 27.000, KLO Visoko ima din 29.000 dolga na ljudskem posojilu, vplačarja je nekaj nad 50%.

KLO Voglje je eden izmed najbogatejših v okraju. Tam so pa delo v množičnih organizacijah skorajda opustili, saj oni imajo vsega dovolj in zanje ni važno, če drugi imajo kaj ali nič. V KLO Voglje dolgujejo še din 67.750. Najbrže tudi v vojnem času niso toliko trpeli, da bi danes čutili potrebo sodelovanja s skupnostjo. Upamo pa, da bo KLO napel vse sile ter da bo dvignil zavest svojih volilcev.

V KLO Železniki so pobrali skoraj din 100.000 obrokov ljudskega posojila. Tovariš je izjavil, da je denar sproti odvajal v banko. Pozneje je bilo ugotovljeno, da čakajo, da bi še drugi vplačali in da bi radi čim več naenkrat odposlali. Da niso tako naredili bi bil KLO Železniki vzgled vsem ostalim KLO-jem, kajti prav ta odbor je med tistimi, ki so poziv komisije pravilno razumeli in so šli od hiše do hiše ter pobirali obroke ljudskega posojila.

Ljudsko posojilo bo zaključeno do 10. XII. t. l. Vsi, ki bodo v celoti vplačali zavezane zneske, bodo prejeli obveznice. KLO-ji in tudi OF odbori naj bi organizirali zadnje dni, ko je še možno vplačati obroke ljudskega posojila, tak način pobiranja, da bodo vsi državljanji, ki so se zavezali vplačati obroke ljudskega posojila, to pravočasno storili.

v desetisoče m³ do konca zime dale kriti le iz planskih dodelitev, ki so z ozirom na druge prioritete potrebe omejene, temveč je potrebno izredno hitre in široke akcije za sečnjo drv na panju, kjer bi v nasprotnem bilo možno, da bodo posamezni delovni kolektivi ostali brez kuriva.

Do danes znaša kritje s kurivom le 20%, iz naknadnih planskih dodelitev še 25%, skupno 45%.

Ostalo pa bo potreba posekati. Doslej je bilo posekano na podlagi prostovoljnih sečenj 200 m³ drv, s čemer so posamezna podjetja svoje kolektive v znatni meri oskrbela s kurivom. So pa pri nas tudi podjetja, ki doslej še niso storila ničesar in mirno čakajo, da bodo njihovi delavci ostali brez kurjave.

S tem čakanjem je nujno potrebno takoj prenehati, ker je čas, ki daje možnosti sečnje, le še kratek. Vsak ima

možnost, da se založi s kurivom za zimo. Podjetjem in ustanovam, ki čakajo samo na dodelitve, ne bo mogoče ustreči in bo tako v najhujši zimski dobi položaj nerešen. Graje vredno je pri vsem tem zlasti zadržanje nekaterih funkcionarjev KLO in KZ, ki vzmajo stvar tako neresno, da morajo posamezni predstavniki podjetij in sindikatov čakati cele tedne, da se določi, na katerem mestu se bo posek vršil in s tem onemogočajo, da bi se sečnja izvršila pravočasno.

Kot nadaljni problem se pojavlja ravno v tem trenutku preskrba šolo-obveznih otrok s čevlji. V ta namen so že zagotovljeni kontingenti primerne obutve, ki bodo razdeljeni prvenstveno gorskim krajem in bodo že v kratkem na razpolago. Podobno je z ženskimi čevlji, katerih prav tako primanjkuje, a trenutno še ni mogoče zadostiti vsem potrebam.

Naši bralci nam pišeja...

TO NI PRAV!

Dne 17. oktobra je Zveza borcev priredila v Drulovki veselico, na kateri so točili vino po 100 din liter in prodajali klobase po 140 din. Prireditve so obiskali predvsem delavci in mali kmetje, ki jim je bila takšna cena pijači in jestvinam povsem nerazumljiva. To je bilo prehudo za njihovo plačilno zmogljivost in si kaj takega naš deloven človek ne more privoščiti. Vsekakor niso take prireditve nič kaj potrebne, a še manj pa socialne in kaj takega ne bi smeli trpeti v svoji sredini. M.

PIONIR NAM PIŠE

Odboru za graditev pionirske proge.

V šoli smo se pogovarjali o graditvi pionirske proge. Mi bi bili za to, da bi bila proga od Stražišča do Skofje Loke. To želimo zato, ker je tukaj največ industrije. Ko bodo prišli pionirji na izlete, bi si lahko ogledali tovarne. Pa tudi delavci bi se vozili v službo. Jaz bi naredil za to progo 100 udarniških ur. Mene veseli, da bi bil pri tej progji vlakovodja.

Pintar Stanko, 2B. razr. Stražišče.

KAKO SI POMAGAMO DO KURIVA ZA ZIMO

Sindikalna podružnica Tekstilne tovarne Inteks v Kranju se v imenu svojih članov najtopleje zahvaljuje ljudski oblasti okraja Kranj za nakazilo drv za sečnjo na panju. S tem je omogočila našim delavcem prekrbo z drvami za zimo.

Na tem mestu naj se zahvalimo tudi Krajevemu ljudskemu odboru in Kmetijski zadrugi Puštal pri Skofji Loki, ki sta nam nudila vso pomoč pri sečnji. Tamkajšnji gozdar, vesten čuvar naših lepih gozdov, nam je šel na roke. Uvedel nas je v delo, da smo zgrabili na pravem mestu in imeli pri sečnji dober uspeh. S svojimi strokovnimi na-

sveti je mnogo pripomogel k uspešnemu delu tistih, ki pripravljajo drv niso preveč vajeni. Funkcionarji gornjih forumov in pa tovariš gozdar naj bi bili za vzgled tistim, ki se še vedno ne morejo otresti birokratstva in z vsemi mogočimi izgovori, n. pr.: nam še ni bilo mogoče sklicati seje, nimamo opravka z drvami, naša dolžnost ni, itd. zadržujejo dvig življenjskega standarda našega človeka. Tako poslušajo tovariši v Žabnici, ki po našem mnenju niti ne preberejo okrožnic in naredb okraja,

Gradnja zadružnih domov v našem okraju

O gradnji zadružnih domov v kranjskem okraju ni bilo dozdej mnogo slišati. Zetev, mlavec, košnja, jesensko oranje in drugo — vse to je res zaposlilo našega kmečkega delovnega človeka, vendar to ne bi smelo ovirati napredka gradenj zadružnih domov, kar se je godilo v našem okraju. Obveznosti, ki so jih sprejele organizacije OF, morajo biti izvedene. Pokazati moramo politično zrelost in privrženost veliki misli — izgradnji socialistične domovine.

Od 1. januarja do 1. novembra t. l. je bilo na gradnjah zadružnih domov opravljenih 72.418 delovnih ur. Od tega odpade na frontovce 38.450, na mladino 20.340, pionirje 2378, AFŽ 4100, Zvezo borcev 1430 in na člane sindikatov 5720 delovnih ur. Poleg tega je bilo še 25760 plačanih delovnih ur. S temi vred je bilo v našem okraju vloženih okrog 100.000 delovnih ur v gradnjo zadružnih domov, kar je odločno premalo za okraj, kot je naš. Fronta mora svoje delo poživeti in razgibati prebivalstvo, dvigniti mora zadružno miselnost, ki je tako važna v našem gospodarskem življenju.

Kaj smo do zdaj naredili? Zabetoniranih je bilo 2250 m³ temeljev, izkopanih pa 7250 m³. Narejenih je 46000 zidakov, stropnih konstrukcij 1150 m², krovnih pa 1240². Kritja streh je gotovega za 1360 m²; izdelanih je dalje 145 vrat in 89 okenskih okvirjev. Ometanega zidu je bilo 9506 m², izdelanega poda 1623 m² in pobeljenega zidu 4560 m².

Popolnoma nov zadružni dom, ki je povsem gotov, ima Kokrica, dočim je v Cerkljah izvršena velika adaptacija bivšega prosvetnega doma, ki je bil

niti ne pogledajo v dnevne časopise, kako naj se nudi članom sindikata pomoč pri pripravljanju drv. S svojimi izgovori tako zavlačujejo delo in ne mislijo pri tem, kaj prispeva delavec s svojo delovno silo kljub vsem zunanjim težočam, ki jih moramo še premostiti, za izgradnjo socialistične države. Skrajni čas je, da se taki funkcionarji znajdejo in se prično zavedati svojih dolžnosti. Vsekakor je potrebna pomoč in tovariška pripravljenost, da bo mogel delavec stoodstotno zadostiti svoji dolžnosti. To bo prineslo blagostanje v enaki meri na vas kot v industrijska mesta.

Koleša Edi.

Kulturne vesti

Moški pevski zbor SKUD „France Prešeren“ v Kranju je na dan 31. obletnice Velike oktobrske revolucije, v nedeljo 7. novembra t. l., priredil v kino-dvorani v Stražišču odlično uspeli umetniški koncert. Obsežen program je imel dva dela: umetno in narodno pesem. Njegov najnovejši samostojni koncert je vzbudil vsestransko zanimanje in je povsem zadovoljil poslušalce. Pod spretnim strokovnim vodstvom tov. Liparja se zbor stalno izpopolnjuje z mladimi močmi in dosega od nastopa do nastopa vedno večje uspehe in umetniško kvaliteto.

Na akademiji v čast Velike oktobrske socialistične revolucije, ki je bila 6. novembra t. l. v Sindikalnem domu, so z uspehom nastopili: godba na pihala SKUD „France Prešeren“, mešani gimnazijski pevski zbor in gorenjski vokalni kvintet.

MK KPS v Kranju je v čast II. Kongresa KPS priredil v četrtek 11. t. m. svečano akademijo. O velikem pomenu tega zgodovinskega dogodka za naš narod je govoril tov. D. Bračič, član MK KPS. Umetniški program, ki je bil skrbno izbran in podan, je v glavnem izpopolnil pevski zbor SKUD „France Prešeren“, ki je tudi tokrat dokazal, da je eden izmed najboljših pevskih zborov v Sloveniji.

Moški pevski zbor SKUD „France Prešeren“ je imel v nedeljo, dne 21. t. m. koncert v Predosljah. Na III. republiški reviji sindikalno kulturno-umetniških društev v Mariboru, ki bo v dneh od 27. do 29. t. m. bodo nastopile sledeče skupine SKUD „France Prešeren“: moški pevski zbor, harmonikarski zbor, folklorna skupina ter Prešernovo gledališče.

Ljudska knjižnica Okrajnega sindikalnega sveta v Kranju je odprta vsak torek in petek od 17. do 20. ure. Mladinski dom, nad Prešernovim gledališčem.

Brovč Andrej:

Postanek in zgodovina KP v Kranju

(Politično poročilo podano na I. mestni Partijski konferenci)
(Nadaljevanje)

Da Partija v Kranju ni imela vidnejših organizacijskih in političnih uspehov, je bilo krivo takratno centralno vodstvo s frakcionarjem in oportunistom Gorkičem na čelu. S prihodom tov. Tita na vodstvo Partije se je tudi pri nas pričelo z intenzivnejšim študijem in izgradnjo članov, ki so se pozneje zelo dobro izkazali. Izpopolnile so se organizacijske oblike in je bil v letu 1938. postavljen Mestni komitet, ki je vodil vse delavsko gibanje v Kranju in ga pravilno usmerjal. Delavska borba že takrat ni slonela samo na reševanju ekonomskega položaja delavstva, temveč se je že začela politična borba. S postavitvijo Mestnega komiteta so se pričele znova snovati po tovarnah celice, ki so bile razbite 1936. l. Edina in najstarejša celica na področju Kranja, ki ni bila razbita, je bila v tovarni „Semperit“. Ti tovariši so potem priskočili na pomoč pri ustanavljanju novih celic. Tako so bile v letu 1938. osnovane celice v Jugočeški, Inteksu, Jugobruni itd.

V letu 1939. je Partija predvsem vršila ustno propagando o Sovjetski zvezi, razkrinkavala že takrat znane namene fašizma, Hitlerja in Musolinija ter vojnih hujskačev pri nas doma ter opozarjala, kam vodi politika vladajočih izdajalcev. V letu 1940. se je osnovalo društvo prijateljev SZ in so člani Partije pobirali zanj podpise po tovar-

4

nah. Pri tem se je Kranj zelo dobro izkazal. Partija je vodila vse napisne in trosilne akcije ter preskrbovala propagandno in znanstveno literaturo. Kot je naša Partija vršila po vsej državi gigantsko delo in se pripravljala na velike dogodke, tako so tudi člani Partije v Kranju vršili ogromno delo, ki ga ni mogoče opisati, kajti poročila o njih delu so šla čisto z njimi v smrt. Sami niso zapisovali svojih del, saj se niso borili zato, da bi jih kdo slavil, temveč so vse svoje sile posvetili izboljšanju življenja delovnega človeka. Kako ogromno, požrtvovalno in predano je bilo delo posameznih članov, lahko ve samo tisti, ki je v takratnih okoliščinah žrtvoval vse, ker se je zavedal, da bo edino Partija zmagala v svoji pravični borbi.

Tako je bila leta 1941. tudi Partija v Kranju pripravljena na velike dogodke. Tu se zaključuje zanj prva velika doba ilegale, preganjanja in mučenja. To je bila velika pot delavskih množic Kranja. Poglejmo pa še življenje in delo na drugi strani! Stranke, ki so se menjavale na oblasti, kranjski župani, belci, plavi in slednjič zeleni, so sicer med seboj kazali velika nasprotstva in prepire, šlo jim je za to „kdo bo koga“, a v borbi proti delovnemu človeku, proti izboljšanju njegovega položaja, predvsem pa proti „rdečim“, komunistom, so bili vsi složni. Razbiti delavsko enotnost je bil njih skupni cilj. V ilustracijo bi navedli še sledeči primer, ki kaže, koga so smatrali voditelji teh organizacij za svojega najhujšega sovražnika. Dne 19. marca 1941., ko je bilo na Hujah pri Kranju običajno „žeganje“, na katerega so priromali ljudje, da bi zadostili svojemu verskemu čutu, je ZZZ izrabila to priliko za svoje zborova-

nje, ker si drugače ni upala zbrati tolikih množic. Na tem zborovanju so govorniki Škrbec, Megušar in drugi opozarjali na nevarnost, ki grozi narodu Jugoslavije, posebno pa Slovenskemu narodu od komunistov. Dobesedno se je govornik izrazil: „Mi se bomo borili proti komunistom, če treba tudi z nožem v rokah!“ Po njihovem klerikalnem in protiljudskem mišljenju narodu ni pretila nevarnost fašizma pod vodstvom Hitlerja in Musolinija, zato niso opozarjali na čuvanje naših meja, kar je bila želja vsakega poštenega jugoslovanskega domoljuba. Kasnejši dogodki so pokazali, da je to vodstvo res šlo po tej poti, a ljudstvo jim je ušlo na pot pravične in brezkompromisne borbe za svoje interese.

Čprav je bila Partija v tem času v Kranju maloštevilna, šibka, je bila ideološko na visoki stopnji, prekaljena v razrednih bojih in je mogla uspešno mobilizirati ljudske množice v odporu proti sovražnim zavojalcem naše domovine. Organizirala je preko 300 dobrovoljcev iz vrst primorskih Slovencev, dijakov itd. Med množicami je širila propagandne letake in parole, ki jih je takrat izdal naš CK. S parolama: Hočemo vojaško zvezo z bratsko SZ! V borbo proti fašističnim zavojalcem! so se ljudske množice pravilno odzvale klicu Partije. Omeniti moramo velikansko navdušenje dobrovoljcev in meščanov na dan odhoda iz Kranja, na kranjskem kolodvoru, posebno pa v Ljubljani, ko je ljudstvo s cvetjem in pesmijo spremljalo dobrovoljce v borbo in jim dajalo še večjega poguma za odpor proti fašističnim osvajalcem.

(Nadaljevanje prihodnjik)

Konferenca delegatkinj AFŽ v Kranju

V nedeljo 14. t. m. so se v sindikalnem domu zbrale delegatke AFŽ iz vseh terenov, da pretresejo svoje dosedanje delo in izvolijo MO AFŽ. Žene iz našega mesta so se v preteklem tednu 92% udeležile volitev v odbore AFŽ. Konference sta se udeležili tudi tov. Duša Ferjančičeva in Rezka Traven od GO AFŽ. Skupno so kritično pretresle težave, s katerimi se morajo boriti pri ustanavljanju DID-ov, otroških jasli itd. Po diskusiji so izvolile nov mestni odbor. Za predsednico je izbrana tov. Filipovič Marija, namestnica Brovč Ana in še 18 odbornic, od katerih je bila posebno topla pozdravljena Volčič Katarina, 60 letna kmetica iz Stražišča, znana aktivistkinja iz NOB-e „Cajnarjeva mama“, ki je kljub svojim letom še vedno zelo aktivna. Na koncu so sklenile, da bodo posvetile vso skrb ideološki izgradnji, pomagale pri prostovoljnem delu, ustanovljale DID-e in otroške jasli, ki jih mesto nujno potrebuje.

V borbo proti TBC

Že v tekočem letu se bo izvršila ena najkoristnejših zdravstvenih akcij t. j. obvezno protituberkulozno cepljenje z „beseže (BCG)“ vseh oseb starih do 18 let, vseh slušateljev visokih šol, vsega strojniškega osebja v prehranbeni stroki itd.

Cepljenje, kot najmočnejše sredstvo proti tuberkulozi, je neprecenljive vrednosti in organizmu popolnoma neškodljivo. Potrebno je, da masovne organizacije (Sindikati, LMS, AFŽ, OF itd.), posebno pa krajevni socialno zdravstveni sveti vsestransko podpro to pomembno akcijo. Dolžnost organizacij je, da ljudstvo seznanijo s pomenom cepljenja, obenem pa je treba ostro zatreči vsak namerni ali nenamerni pojav, ki bi odvrčal ljudi od cepljenja. Take polzkuse naj se takoj prijavi poverjeništvu za socialno skrbstvo in zdravstvo pri okrajnem LO.

Posebno starše, ki si vedno žele, da bi bili otroci zdravi, je treba seznaniti s pravim namenom cepljenja in pri tem odvrniti morebitne dvome v uspeh ali celo nepotrebno bojazen in nezaupanje. Tudi učiteljstvo naj šolsko mladino pravilno pouči o cepljenju tako, da bo ta mladina doma lahko izpodbijala morebitno nezaupanje.

FIZKULTURA

UDARNIK (KRANJ) :
PROLETAREC (ZAGORJE)
3 : 1 (1 : 1)

V nedeljo 14. t. m. je bila prijateljska nogometna tekma med Udarnikom in Proletarcem. Ves prvi polčas so bili domači v rahli premoči, vendar se je končal polčas neodločeno. V drugem delu je sodnik prisodil v 7. minuti prost strel v korist domačinov, ki ga je Soklič s 30 metrov poslal v mrežo. V 24. minuti je Mihelčič prišel sam pred vrata in poslal žogo v mrežo ter postavil končni rezultat 3 : 1. Domačini so bili tehnično boljši, gostje pa bolj borbeni.

Gledalcev 1000, sodil je Šegula.

Udarnik : SŠD Tekstilac (Tržič)
3 : 0 (2 : 0)

Udarnik (Kranj) mladinci :
Železničar (Lj.) mlad. 0 : 3 (0 : 2)

Seznam porok

z dne 20. novembra 1948:

Mubi Janez, Predoslje in Trebar Marija, Predoslje, Planinšek Janez, Kranj, Klanc in Logar Frančiška, Suha, Tušek Anton, Zg. Luša in Izda Marija, Javorje, Cuderman Jožef, Zg. Bela in Pernuš Katarina, Sr. Bela, Kajzer Franc, Šutna in Kosmač Angela, Zalog, Sitar Franc, Visoko in Stružnik Marija, Visoko, Starman Franc, Benica in Vodir Ivana, Rakovica, Golobčič Friderik, Kranj in Lombar Angela, Kranj, Razpet Peter, Ig pri Ljubljani in Makuc Matilda, Kranj, Franke Ivan, Kranj in Štrumbel Marija, Tržič, Peterlin Edvard, Ljubljana in Primožič Gabriella, Orehek, Teran Rudolf, Tržič in Premrl Marija, Tržič, Šturm Blaž, Potok in Merlak Marija, Čabrače, Stare Jožef, Dragoajna in Rozman Marijana, Dragoajna, Tabernik Ivan, Dobrunje in Rant Marija, Zallog, Rant Anton, Davča in Gasser Julijana, Davča, Šubič Božtežar, Zakobiljek in Peternej Marija, Gor. Zetina, Kristan Alfred, Strahinj in Legat Cecilija, Naklo, Ribnikar Maksimiljan, Kovor in Valjavec Marija, Zvrče.

Za socialni fond OF so darovali skupno din 3255.

Urejuje uredniški odbor — Odgovorni urednik Telatko Marjan. — Naslov uredništva: Gorenjski glas, Kranj.

Tisk Gorenj. tiskarne, Kranj 3090 48

Preseka

Poverjeništvu za trgovino in prekrbo obvešča potrošnike, da je prispel prvi kontigent otroške in deške visoke obutve, ter bo dodeljena obutev prvenstveno na razpolago potrošnikom v:

Potrošniški zadrugi Ziri: za KLO Sovernj, Trebija, Lučine, Gor. vas, Hotavlje in Ziri.

Potrošniška zadruga Jezersko: za KLO Jezersko in Kokra.

Potrošniška zadruga Preddvor: za KLO Preddvor, brez Tupalič.

Potrošniška zadruga, Cerklje: za KLO St. Urška gora in vasi, Štefana gora, Stiška vas, Sv. Ambrož.

Prodajalna „Triglav“ Tržič: za KLO Sv. Ana, Sv. Katarina, Leše.

Obutev se bo prodajala do št. 26 po nižjih enotnih cenah proti žigosanju ind. nakaznic ID. Vsak potrošnik si more nabaviti samo en par čevljev.

Prodaja čevljev se prične takoj. Pooblaščen prodajalce naj dvignejo blago v poslovalnici „Triglav“ v Kranju in Sk. Loki.

Potrošnike iz zadrug KLO-jev in centrov, kateri niso pri sedanjih delitvi čevljev upoštevani, bodo prejeli čevlje pri delitvi drugega kontingenta obutve, ki bo prispel v najkrajšem času.

Pov. trg. in presk. OLO Kranj.

ŠAH

V ponedeljek 15. XI. 1948 se je vršil v stranski dvorani Sindikalnega doma brzo-turnir Kranjskega sindikalnega šahovskega društva za mesec november. Udeležba je bila zelo velika, tako da niti vsi niso mogli sodelovati. Zlasti je bilo veliko delavske mladine iz kranjskih tovarn. Tudi dijaki gimnazije so bili dobro zastopani.

Razdeljene so nagrade: 1. nagrado si je priboril tov. ing. Sikošek (pokal, ki ga bo daroval OSS), drugo (knjigo Pot nove Jugoslavije) je dobil tov. Pogačnik Jože, tretjo (šahovsko knjigo) tov. Beden iz Iskre in četrto nagrado tov. Fajon.

KINO KRANJ

Kranj: 23. XI. — 25. XI. Ališer Navoi (sov. film)

26. XI. — 28. XI. Pomlad (s. film)

30. XI. — 2. XII. Za srečo tistih, ki so na morju (sovjetski film)

3. XII. — 5. XII. Vrnitev iz zmage (sovjetski film)

Stražišče: 26. XI. — 29. XI. Obveščevalec (sovjetski film)

3. XII. — 6. XII. Vaška učiteljica (sovjetski film)

Važni zapiski na robu

Zapisujmo udarniške-prostovoljne ure!

Štab delovnih brigad pri MO OF v Kranju je po zbranih poročilih do 20. oktobra t. l. objavil, da je na področju mesta narejenih skupno 60.985 prostovoljnih ur, kar znaša za 11.893 ur več od zadnjega poročila. Tolikšno število prostovoljnih ur je potemtakem dano v 20 dneh. Vrednost skupnega prostovoljnega dela znaša okroglo milijon din. Povprečno odpade sedem ur prostovoljnega dela na vsakega volilca v Kranju.

Najboljši uspeh je tokrat pokazal teren OF na Primskovem, ki je zasedel prvo mesto z okroglo 7.000 udarniški urami. Pri njih sta se posebno izkazala mladinec Sušnik Stanko in stari Krašner Anton, ki sta si zasluženo priborila zlate značke. Omeniti je potrebno tudi požrtvovalno delo 75-letnega Železnik Janka, ki si je kljub svoji starosti priboril srebrno značko pri prostovoljnem delu na Primskovem.

Pri dosedanjem prostovoljnem delu na področju mesta Kranja je skupaj priborjenih 26 zlatih, 28 srebrnih in 93 bronastih značk po udarniških prostovoljnega dela. Svečana izročitev teh značk bo v kratkem, o čemer bomo podrobneje poročali v eni prihodnjih številčk našega lista.

ODLOČBA

okrajnega ILO Kranj o razpisu volitev za krajevni ljudski odbor Brniki.

Po 2. točki 5. člena Zakona o volitvah v ljudske odbore je okrajni ILO Kranj

o d l o č i l :

1. Razpišejo se volitve odbornikov za krajevni ljudski odbor Brniki.
2. Volitve bodo v nedeljo, dne 12. decembra 1948.
3. Ta odločba se začne izvajati takoj po objavi na krajevni običajen način.

V Kranju, dne 30. X. 1948.

Štev. 13487/1.

Okrajni izvršilni odbor v Kranju.

Tajnik: Predsenik: Kristan Milan I. r. Trojar Ivan I. r.

O. Jesenkin

Francetu Prešernu - spomenik v Kranju

(Konec)

Metternichov absolutizem je zatiral vse svobodnjaške, napredne duhove. Težnje plebejskih množic, pojav industrijskega delavstva sprosti revolucijske sile tudi v tvornosti človeškega duha. Ideje francoske revolucije zanetijo tak kres naprednosti, da ga nobeno nasilje ni moglo več ugasiti.

Odmevi teh idej in svitanja novih dni zajamejo vse takratne resnično velike ljudi. V znanosti Marxa in Engelsa; v muziki Bethovna, v literaturi Goetheja, Balzaca, Puškina, Lermontova in druge.

Povsod so velike, napredne in humane ideje trčile ob stare gnile gradove iz predsodkov malomeščanske družbe.

V Nemčiji je Marks zadel ob zlagano nemško romantiko, v Rusiji se je moral Puškin biti z nazadnjaškim carizmom, pri nas pa se je svetovljanski Prešeren znašel sredi mizerne slovenske resničnosti, kjer je delil milost in nemilost politični oportunist Bleiwajs.

Družbena nezrelost nekaterih evropskih narodov, med njimi tudi slovenskega, je bila vzrok, da se naša revolucija ni izžarela v bojih na barikadah, pač pa se je zatekla v knjižne stvaritve posameznih genijev.

Danes, ko je družbeni razvoj pri večini narodov že dozorel, je demokratična misel prešla v dejanje ljudskih množic. Tudi Slovenci smo v domovinski vojni prešli iz lirične pesmi v pogumen napad na

tirane. Naši padli junaki so umirali z zavestjo, da je „manj strašna noč v črnem zemlje krilu, kot so pod svetlim sonecem sužnji dnovi“ ...

Prešernov pravi patriotizem, narodov ne razdružuje temveč jih na progresivnih osnovah druži in in zbližuje — dočim je hotela blajvajska politika Slovence najprej razcepiti na Kranjce in Štajerce, nato pa jih varno zapreti s kitajskim zidom, da bi ostali še naprej dober in v usodo udan cesarju zvesti narod.

Če še primerjamo evropsko kulturo Prešernove umetnine, ki je črpala besedo in prisposodo iz korenin naše domače zemlje, z izumetničenim jecljanjem malomeščanskih filistrov — nam postane razumljiv nespravljiv boj Prešerna s svojimi sodbodniki.

Zato nam je Prešeren danes takó drag in ljub. Vse tisto, proti čemur se je Prešeren boril, četudi šestokrat brez upa zmage, je naše ljudstvo dokončno izpljunilo. Gre za to, da nikdar več ne vstanejo med nami ozki drobtiničarji, zaplotniki, filistri in licemerski moralisti.

Da se nikdar več ne pojavi tisti zagrižen, mračen duh, ki je dajal nekoč Prešernu pečat manjvrednega člana človeške družbe in pljuval na njegovo pesem; tisti duh, ki je povzročil, da je stradal Levstik, tisti duh, ki je ukazal sežgati Cankarjevo prvo liriko, tisti duh, ki je preklinjal narodnost kot poganstvo in ki je sramotil kmečke punte.

To je tisto mračno nazadnjaštvo, ki nam je ukrižilo hrbtenico tako, da se je našlo še v nedavni preteklosti mnogo prodanih duš, ki so raje služile kot hlapci tujcu, namesto da bi se borile za svobodo svoje domovine.

Po svoji životvorni umetnosti se Prešeren pridružuje onim mističnim pevcem davnih dob, ki so znali tako lepó ubirati strune na harfi, da se je ob njih zvokih kámenje samo od sebe skladalo v stolpe, hrame in mesta. Ob Prešernovi pesmi, ki je med vojno zbirala in podžigala brigade za sveti domovinski boj, se danes po Slovenskem dvigajo porušene vasi, se ureja in obnavlja mlada država na naprednih osnovah, se obrača naše ljudstvo z vztrajnim delom v zarje novih, lepših dni.

Danes je dognano: kar je zraslo pri nas resnično zdravega, močnega in dragocenega, vse to ima svoj izvor v srcu, v mislih in v besedi pesnika Prešerna.

S skioptičnimi slikami nam je bilo tekom predavanja prikazano gledanje različnih umetnikov na pesnikov lik. Predavatelj je postavil novo tezo, da se ne smemo več prepuščati individualnim rešitvam, ki se večkrat občutno oddalje od Prešernovega bistva. — Sredi našega mesta si postavimo tistega Prešerna, kakršnega nam je odkrila narodno-osvobodilna borba: nesentimentalnega, neromantičnega, nearistokratskega — niti ne ženskoliričnega, pa tudi ne starčevsko zalitega in zagrenjenega. Mi si želimo sredi našega mesta borbenega, revolucionarnega, upornega, v lepšo bodočnost svojega naroda verujočega Prešerna, tistega Prešerna, ki je napisal naš borbeni program in cilj „Zdravljico“, katerega pogled je segel preko ozkega šovinizma in preko svoje dobe.

Želimo, da bi se za postavitev spomenika pričeli zanimati tudi lokalni oblastni forumi, ki naj bi nudili pripravljalnemu odboru ne le moralno pač pa tudi gmotno pomoč.